

Τα είδη των προτάσεων

Α) ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

1. Προτάσεις κρίσεως

Οι προτάσεις με τις οποίες ο ομιλητής θέλει να δηλώσει κάτι ή να διατυπώσει μια γνώμη.

Π.χ. *Αύριο είναι Κυριακή.*

Το καινούριο σου σπίτι είναι πολύ ωραίο.

2. Προτάσεις επιθυμίας

Οι προτάσεις με τις οποίες ο ομιλητής εκφράζει μια επιθυμία του.

Π.χ. *Έλα μαζί μου στον κινηματογράφο.*

3. Προτάσεις επιφωνηματικές

Οι προτάσεις με τις οποίες ο ομιλητής εκφράζει ένα συναίσθημα.

Π.χ. *Τι όμορφη κοπέλα!*

4. Προτάσεις ερωτηματικές

Οι προτάσεις με τις οποίες ο ομιλητής διατυπώνει μια ερώτηση.

Π.χ. *Πότε γύρισες από το εξωτερικό;*

B) ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑ

1. Καταφατικές

Οι προτάσεις των οποίων το ρήμα είναι θετικό.

*Π.χ. Είμαι καλός μαθητής.
Είσαι καλός μαθητής;
Να είσαι καλός μαθητής.*

2. Αρνητικές ή αποφατικές

Οι προτάσεις των οποίων το ρήμα συνοδεύεται από άρνηση.

*Π.χ. Δεν είμαι καλός μαθητής.
Δεν είσαι καλός μαθητής;
Να μην είσαι κακός μαθητής.*

Γ) ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΧΕΣΗ ΤΟΥΣ ΜΕ ΑΛΛΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

1. Κύριες ή ανεξάρτητες

Οι προτάσεις που μπορούν να σταθούν μόνες τους στο λόγο. Συνδέονται μεταξύ τους με σύνδεση παρατακτική, δηλαδή με συνδέσμους συμπλεκτικούς, αντιθετικούς, διαχωριστικούς κτλ.

Π.χ. *Θα σου τηλεφωνήσω.*

Θα σου τηλεφωνήσω και θα έρθω να σ'επισκεφτώ.

2. Δευτερεύουσες ή εξαρτημένες

Οι προτάσεις που δεν μπορούν να σταθούν μόνες τους στο λόγο, αλλά χρησιμεύουν για να προσδιορίζουν άλλες προτάσεις ή όρους προτάσεων. Συνδέονται με τις προτάσεις που προσδιορίζουν με σύνδεση υποτακτική, δηλαδή με συνδέσμους χρονικούς, αιτιολογικούς κτλ.

Π.χ. *Θα τρέξω, για να προλάβω το λεωφορείο.*

Μόλις τον είδα, τον αναγνώρισα.

Μου αρέσεις, γιατί έχεις καλά αισθήματα.

Είδη δευτερευουσών προτάσεων:

Ονοματικές προτάσεις

Ειδικές

Μου είπε ότι θα με ειδοποιήσει.

Βουλευτικές

Θέλω να πάω διακοπές.

Ενδοιαστικές

Φοβάμαι μήπως πάθεις τίποτα.

Πλάγιες ερωτηματικές προτάσεις

Τον ρώτησα πόσο καιρό μένει εδώ.

Επιρρηματικές προτάσεις

Αιτιολογικές

Θύμωσα, γιατί με κορόιδεψες.

Τελικές (δείχουν σκοπό)

Τρέχω, για να μην αργήσω.

Αποτελεσματικές / Συμπερασματικές

Μιλάει τόσο πολύ, ώστε όλοι τον βαριούνται.

Υποθετικές

Αν βρέξει, θα ακυρώσουμε την εκδρομή.

Εναντιωματικές και παραχωρητικές

Αν και δεν τον συμπαθώ πολύ, κάνω παρέα μαζί του.

Κι αν ακόμη μου ζητήσεις συγγνώμη, εγώ δε σε συγχωρώ.

Χρονικές

Όταν είμαι σπίτι, ξεκουράζομαι.

Αναφορικές

Όποιος απαντήσει σωστά θα κερδίσει ένα δώρο.

Αγαπώ τη δουλειά μου, που μου προσφέρει τόσες συγκινήσεις. (=□,επειδή μου προσφέρει□) (η οποία)

Δ) ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΔΟΜΗ ΤΟΥΣ

1. Απλές

Οι προτάσεις στις οποίες υπάρχουν οι δύο μόνο απαραίτητοι όροι, το υποκείμενο και το κατηγορημα (κύριοι όροι).

Π.χ. *Το παιδί τρώει.*
Ο μαθητής είναι έξυπνος.

2. Σύνθετες

Οι προτάσεις που έχουν περισσότερα από ένα υποκείμενα ή κατηγορούμενα.

Π.χ. *Το παιδί και ο πατέρας τρώνε.*
Ο μαθητής είναι έξυπνος και μελετηρός.

3. Επαυξημένες

Οι προτάσεις στις οποίες οι κύριοι όροι συνοδεύονται από προσδιορισμούς, από συμπληρώματα δηλαδή της έννοιάς τους (δευτερεύοντες όροι).

Π.χ. *Το παιδί της γειτόνισσας είναι εξαιρετικός μαθητής.*

4. Ελλειπτικές

Οι προτάσεις των οποίων όροι παραλείπονται. Στον καθημερινό μας λόγο χρησιμοποιούμε κυρίως τις ελλειπτικές προτάσεις, αφού πολλά εννοούνται εύκολα από τα συμφραζόμενα και δεν είναι ανάγκη να αναφέρονται, και μάλιστα να επαναλαμβάνονται.

Π.χ.

- Καλησπέρα.* (Εύχομαι σε σένα «καλησπέρα»)
- Καλησπέρα.* (Κι εγώ εύχομαι σε σένα «καλησπέρα»)
- Προς τα πού;* (Προς τα πού πηγαίνεις;)
- Προς τα εκεί.* (Πηγαίνω προς τα εκεί)
- Έρχεσαι;* (Έρχεσαι μαζί μου προς τα εκεί)

Ασκήσεις εμπέδωσης στα Είδη των προτάσεων

Όνομα:.....

1. Χαρακτήρισε τις παρακάτω προτάσεις ως προς το περιεχόμενο και την ποιότητά τους.

1. Θα ήθελα να φάω ένα παγωτό!,
2. Πολύ όμορφη παράσταση!,
3. Πού θα πάτε εκδρομή το Σαββατοκύριακο;,
4. Ο Γιώργος είναι ψηλός.,
5. Δώσε μου σε παρακαλώ το τηλέφωνό σου.,
6. Μου δίνεις το τηλέφωνό σου;,
7. Δεν θα με ρωτήσεις τι αποφάσισα;,
8. Τι ωραία μπιούζα φοράς!,
9. Η Άννα δεν είναι καλή μαθήτρια.,
10. Δεν είναι καλή μαθήτρια η Άννα;,
11. Άννα, προσπάθησε να είσαι καλή μαθήτρια.,

2. Γράψε μία πρόταση από κάθε είδος :

Κρίσις:.....

Επιθυμίας:.....

Ερωτηματική:.....

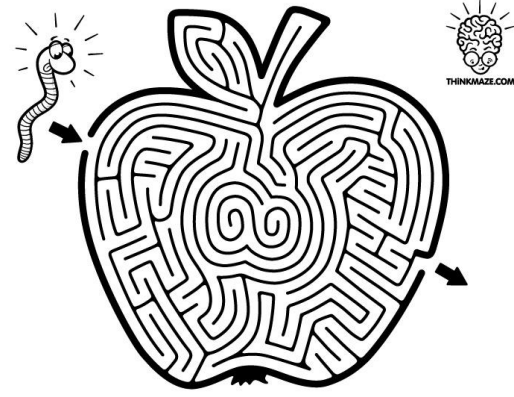
Επιφωνηματική:.....

3. Αναγνώρισε τις Κύριες και Δευτερεύουσες προτάσεις παρακάτω (Ονοματικές ή Επιρρηματικές και το είδος τους):

1. ΜΕ ειδοποίησε ότι θα λείψει εκτός πόλης για τρεις ημέρες.
2. Μου αρέσει να σκαρφαλώνω σε δέντρα.
3. Σκέφτομαι μήπως αρρωστήσω.
4. Ο κύριος με ρώτησε πόση ώρα απέχει το επόμενο βενζινάδικο.
5. Άλλαξα ρούχα, διότι λερώθηκα από τις λάσπες.
6. Μελετώ καθημερινά, για να μορφωθώ και να αριστεύσω.

7. Αν χιονίσει, θα αποκλειστούμε στο χωριό.
8. Αν και δε θα μπορέσω να έρθω, να περάσετε καλά.
9. Έβηξα τόσο δυνατά, ώστε πνίγηκα.
10. Όποια ευχή κάνεις θα πραγματοποιηθεί!
11. Επέλεξα το επάγγελμα που μου ταιριάζει.

4. Αναγνώρισε τις προτάσεις ως προς τη δομή τους, αφού κάνεις συντακτική αναγνώριση.

1. Ο Φάνης και ο Κώστας άργησαν. Ο Φάνης άργησε.
2. Ο φίλος μου ο Φάνης άργησε πολύ.
3. Άργησε.

5. Την παρακάτω αλήθ πρόταση μετάτρεψέ την σε σύνθετη , επαυξημένη κι ελλειπτική.

Το παιδί κομμάτι.

A)

B).....

Γ).....

6. Μελετώ πολύ καλά τις σελίδες της Γραμματική μου 185-199.

7. Κάνω τις Δραστηριότητες από το βιβλίο της Γραμματικής: 35 σελ.186, 36 σελ 187, 38 σελ. 200.

8. Συγκεντρωτικός πίνακας

<u>συστατικά/δομή</u>	<u>ποιότητα</u>	<u>άρνηση/κατάφαση</u>	<u>σχέση με τις άλλες</u>
αλήθ	κρίσεως	αρνητική	κύρια
ελλειπτική	επιθυμίας		
επαυξημένη	επιφωνηματική(!)	καταφατική	δευτερεύουσα
σύνθετη	ερωτηματική (;)		